

Förskoleverksamhet - grunden till lärande III: Didaktik och meningsskapande

The Pre-School - a Base for Learning III: Didactics and Creation of Meaning

30 högskolepoäng

30 credits

Ladokkod: LFK002

Version: 2.0

Fastställt av: Institutionsstyrelsens kursplaneutskott 2010-08-11

Gäller från: HT 2010

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning):

Utbildningsområde: Undervisning

Ämnesgrupp: Utbildningsvetenskap/didaktik allmänt

Förkunskapskrav:

- Godkänt resultat i Allmänt utbildningsområde 1 och 2, 60 högskolepoäng
- Godkänt resultat i Allmänt utbildningsområde 3, 15 högskolepoäng, därav all VFU
- Godkänt resultat i inriktningstermin 1 och 2, 60 högskolepoäng
- Godkänt resultat på en specialisering, 30 högskolepoäng

Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och matematik, 15 hp

Delkursen har ett barnpedagogiskt och didaktiskt perspektiv där forskning om barns lärande av språk, läsning, skrivning och matematik tas upp. I delkursen behandlas också hur barns lärande av matematik, läsning och skrivning kan främjas genom lek och tematiskt arbetssätt. I delkursen behandlas vidare hur barn med hjälp av olika strategier erövrar och utvecklar sitt skriftspråk. Utifrån ämnesdidaktiska teorier behandlas vad som avses med grundläggande aritmetik med tal, olika talsystem, andelar och proportioner men också hur barn utvecklar sin tal och rumsuppfattning samt olika aspekter på språkets och kulturens betydelse för att tolka, bygga upp och kommunicera begrepp och färdigheter i matematik. I delkursen tas också upp olika strategier som barn använder när de lär sig läsa, skriva och räkna samt hur olika elever tillägnar sig dessa färdigheter på delvis olika sätt. I samband därmed behandlas olika modeller för att lära sig läsa, skriva och räkna liksom dessa modellers teoretiska förankring. I samband med den verksamhetsförlagda utbildningen studeras olika rums språkliga och matematiska miljöer i relation till kursens teoretiska bas.

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet, 15 hp

Delkursen är helt uppbyggd kring ett eget forsknings- och/eller utvecklingsarbete. Innehållet fokuserar på att studenten tillämpar sina kunskaper inom etablerade forskningsområden i utbildningsvetenskap samt använder kunskap som tidigare inhämtats inom en inriktning under lärarutbildningen. Studenten skall i det egna forsknings- och/eller utvecklingsarbetet relatera vetenskapliga teorier och metoder till den kommande yrkesrollen. Väsentligt är att studentens egna utgångspunkter inom vald inriktning är centrala för innehållet vilket kan innebära att det undersökta problemområdet kan härröra ur frågor som studenten ställts inför under den verksamhetsförlagda delen av lärarutbildningen.

Mål

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och matematik, 15 hp

Efter genomgången delkurs skall studenten kunna

- redogöra för aktuell forskning inom områdena barns läs- och skrivlärande samt lärande i matematik i pedagogisk verksamhet i förskola/förskoleklass och de första åren i grundskolan

- analysera och problematisera teorier om barns olika språkliga och matematiska världar samt kritiskt förhålla sig till olika modeller för det tidiga läs- och skrivlärandet
- redogöra för hur val av organisation, arbetssätt, arbetsformer och innehåll kan bidra till respektive hämma barns språkliga och matematiska kompetens
- med utgångspunkt i tematiskt arbetssätt visa hur pedagoger med stöd i aktuell forskning samt kursplanernas innehåll kan främja barns lärande och arbete med svenska och matematik
- redogöra för språkets och matematikens funktioner i olika kontexter samt för grundläggande språkliga och matematiska begrepp
- identifiera och använda de didaktiska möjligheter för barns arbete med språk och matematik som finns i skolans vardag samt skapa didaktiskt material för lekfulla lärandesituationer i svenska och matematik

Studenten skall

- med erfarenhet från sin mentorsgrupp som utgångspunkt, kunna reflektera kring sin kommande yrkesroll

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet, 15 hp

Efter genomgången kurs skall studenten kunna

- redogöra för utbildningsvetenskaplig forskning med relevans för den framtida yrkesverksamheten
- redogöra för tvärvetenskaplig forskning med anknytning till förskolans/skolans verksamhet liksom didaktisk forskning inriktad mot ämnesdidaktik och/eller allmändidaktik
- redogöra för olika vetenskapliga teorier och metoder samt kunna välja och använda teorier och metoder relevanta för det egna forsknings- och/eller utvecklingsarbetet
- självständigt genomföra ett forsknings- och/eller utvecklingsarbete med utgångspunkt i ett vetenskapligt förhållningssätt samt i relation till vald inriktning
- kritiskt granska, analysera och diskutera ett vetenskapligt arbete utifrån givna kriterier för ett vetenskapligt arbete och en vetenskaplig rapport

Undervisningsformer

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och matematik, 15 hp

Föreläsningar, workshops, litteraturstudier, studiegruppsarbete, seminarier samt 2 veckor VFU (verksamhetsförlagd utbildning), studiebesök på Navet samt skrivande i yrkesdagboken.

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet, 15 hp

Det huvudsakliga arbetet under delkursen bedrivs självständigt men med stöd av handledare. En del av undervisningen kan komma att bedrivas i handledningsgrupper och i seminarieform.

Arbetet med forsknings- och/eller utvecklingsarbetet sker i regel av två studenter tillsammans.

Undervisningen bedrivs på svenska. Dock kan undervisning på engelska förekomma om kursansvarig anser det nödvändigt.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och matematik, 15 hp

Delkursen examineras genom litteraturseminarier i grupp med enskild inlämningsuppgift, en enskild skriftlig inlämningsuppgift som presenteras och försvaras i grupp, didaktiskt arbete med fokus på svenska och matematik under VFU, närvaro på och bedömning av den studerandes arbete under VFU:n, en muntlig och skriftlig presentation av egentillverkat didaktiskt material samt en enskild skriftlig reflektion utifrån mentorsträffarna.

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet, 15 hp

Delkursen examineras vid en offentlig ventileringsdag där studenten skall försvara ett genomfört forsknings- och/eller utvecklingsarbete vilket presenterats i en vetenskaplig uppsats. Dessutom skall studenten kritiskt granska och diskutera ett annat forsknings- och/eller utvecklingsarbete. Studenten skall även aktivt delta i ytterligare minst två ventileringsseminarier. Individuella prestationer skall kunna särskiljas.

Varje examination skall erbjudas vid fem (5) tillfällen, varav tre (3) inom loppet av ett år. Detta gäller även för kurser som upphör.

När det gäller den verksamhetsförlagda utbildningen skall studenten ha rätt till två (2) praktiktillfällen.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Delkurs 1: Didaktik och barns meningsskapande i svenska och matematik, 15 hp

Före delkursens start inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte. Utvärdering sker muntligt under delkursens gång samt med enskild, skriftlig utvärdering efter delkursens slut.

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet, 15 hp

Vid kursens slut äger en enskild skriftlig utvärdering rum.

Övrigt

Kursen ingår i Lärarprogrammet.

Bilaga: Litteraturlista för Förskoleverksamhet - grunden till lärande III: Didaktik och meningsskapande (LFK002)

Delkurs 1: Didaktik och meningsskapande, 15 hp

Litteratur

- Asplund Carlsson, Maj, Pramling, Ingrid, och Pramling, Niklas (2008). Från görande till lärande och förståelse. En studie av lärares lärande inom estetik. I *Nordic Childhood Education Research* Vol 1 Nr 1 (10 s).
- Bamford, Ann (2008). Om konsten att utveckla kritiskt tänkande genom kulturen. I *KRUT* nr.3 (engelsk artikel 6 s).
- Bergius, Berit & Emanuelsson, Lillemor (red. Emanuelsson, Göran) (2008). *Hur många prickar har en gepard?: unga elever upptäcker matematik*. Nationellt centrum för matematikutbildning (NCM). (133 s.)
- Björklund, Elisabeth (2008). *Att erövra litteracitet: små barns kommunikativa möten med berättande, bilder, text och tecken i förskolan*. Göteborg: Göteborgs Studies in Educational Sciences Tillgänglig: <<http://hdl.handle.net/2077/18674>>
- Dahl, Kristin & Rundgren, Helen (2004). *På tal om matte i förskoleklassens vardag*. Stockholm: Utbildningsradion (96 s).
- Emanuelsson, Göran & Doverborg, Elisabeth (red.) (2006). *Matematik i förskolan*. 1.uppl.Göteborg: NCM/ Nämnaren Tema nr. 7. Göteborgs Universitet (109 s).
- Fast, Carina (2006). vad kan vi lära av sjuåriga Oskar och hans dataspelande? I Ellvin, M. (red). *Ord och bild ger mening: om literacy i förskola och skola*. Svensklärarföreningens årsskrift 2006. (11 s.)
- Furness, Anthony (2001). *Matematiken tar form*. Ekelundsförlag AB (135s).
- Gars, Christina (2006). *Utvecklingssamtal: en berättelse om barn, föräldrar och förskollärare*. Stockholm: HLS förlag. (144 s.)
- Gustafsson, Karin (2005). Vill men kan inte: Leonardos möte med skriftspråket i skolan. I Gustafsson, Karin & Mellgren, Elisabeth *Barns skriftspråkande: att bli en skrivande och läsande person*. Göteborg: Göteborg Studies in Educational Sciences 227. (19 s.)
- Gustafsson, Lena & Fritzén, Lena (2008). Barnteater - Kulturkonfrontation som utmanar gränser. ? I Banér, Anne. *Barn(s)kultur. Nyttä eller nöje? Om barn, estetik och pedagogik*. CBK nr 40 Stockholms universitet (15 s).
- Jönsson, Karin (2007). *Litteraturarbetets möjligheter – En studie av barns läsning i årskurs. F-3*. Malmö Högskola (265 s).
- Kåreland, Lena (2008). Pedagogisk konst eller estetisk pedagogik? Om skönlitteratur, läsning och genus. ? I Banér, Anne. *Barn(s)kultur. Nyttä eller nöje? Om barn, estetik och pedagogik*. CBK nr 40 Stockholms universitet (17 s).
- Lindö, Rigmor (2009). *Det tidiga språkbudet*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur. (285 s.)
- Marner, Anders (2008). Estetiska lärprocesser och/eller estetiska ämnen? I *KRUT nr 131 3/2008*. (9 s.)
- Nelson, Cecilia (2008). Barn(s)kultur. Nyttä eller nöje? Konst för barn – vad skall det vara bra för? I Banér, Anne. *Barn(s)kultur. Nyttä eller nöje? Om barn, estetik och pedagogik*. CBK nr 40 Stockholms universitet (4 s).
- Skolverket (2009). *Analysschema i matematiken för åren före skolår 6*. Tillgänglig: <<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2219>> (50 s).
- Skolverket (2008). *Nya språket lyfter! : diagnosmaterial i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans årskurs 1-5*. Tillgänglig: www.skolverket.se/publikationer?id=2060 (86 s).
- Skolverket (2008). *Kursplan med kommentarer till mål som eleven skall ha uppnått i slutet av det tredje skolåret*. Tillgänglig: <<http://www.skolverket.se/publikationer?id=2060>> (66 s).
- Semundseth, Marit (2009). Vad är det bästa du vet Att äta? – om hur en text kommer till genom dialog. I Tröite Lorentzen, Rutt och Smidt, Jon. *Det nödvändiga skrivandet – om att skriva i förskola och i skolans alla ämnen*. Stockholm: Liber.
- Solem, Ida Heiberg & Reikerås, Elin Kirsti Lie (2004). *Det matematiska barnet*. Stockholm: Natur och Kultur.

Sundemo, Ulla. (2004). *Barnboksfiguren – en tillgång på olika plan*. Rapporter om svenska som andra språk 6. Institutet för svenska som andra språk. Göteborgs universitet.

Svenska skrivregler. 3., (utökad.) utg. (2008). Stockholm: Liber.

Thisner, Annika (2007). *Matte på burk – en arbetsmetod för förskolan*. Sveriges utbildningsradio.

Tröite Lorentzen, Rutt (2009). Skrivande i förskolan – eller låtsasskrivande? I Tröite Lorentzen, Rutt och Smidt, Jon. *Det nödvändiga skrivandet – om att skriva i förskola och i skolans alla ämnen*. Stockholm: Liber.

Vasberg Johansson, Agneta (2001). *Lyckas med läsning. Läs- och skrivinlärning i Nya Zeeland*. Stockholm: Bonniers utbildning (154 s).

Tillkommer kopierat material och artiklar (ca 200 s).

Delkurs 2: Att utforska pedagogisk verksamhet, 15 hp

Litteratur

Bestäms i samråd med handledare.